

Utarbeiding av langtidsplan for Program for folkehelsearbeid i kommunene

- invitasjon til innspill fra kommunenivået

Bakgrunn

Program for folkehelsearbeid i kommunene er en ti-årig satsing. Det overordnede målet med programmet er bedre psykisk helse og livskvalitet i befolkningen. Programbeskrivelsen "[Program for folkehelsearbeid i kommunen 2017-2027](#)" omtaler de fem elementene¹ som utgjør satsingen, men utdyper først og fremst utvikling av kunnskapsbaserte tiltak gjennom tilskuddsordningen som er etablert. Helheten i det langsiktige arbeidet omtales i mindre grad. Det utarbeides derfor en langtidsplan for programmet som skal inneholde mål, delmål, milepæler og aktiviteter.

Planen skal ferdigstilles høsten 2019 og skal gjelde for de fire aktørene som eier/implementerer programmet (Helse- og Omsorgsdepartementet, KS, Folkehelseinstituttet, og Helsedirektoratet). Den skal inneholde aktiviteter som kan bidra til å støtte kommunene i deres folkehelsearbeid. Planen skal bidra til mer målrettet støtte, økt planmessighet og forutsigbarhet, og bedre koordinering når det gjelder mangfoldet av oppgaver som ligger i programsatsingen. Planen vil også være nyttig for øvrige aktører i programmet å kjenne til, som kommuner, fylkeskommuner, statlige myndigheter, kompetansesentre, FoU-miljøer, frivillige organisasjoner m.fl.

Mål og delmål som utgangspunkt for å fastsette aktiviteter

Det er utarbeidet ett hovedmål og syv delmål for det langsiktige arbeidet med programmet (fremkommer under). Disse er utformet i tråd med målene for programmet som inngår i programbeskrivelsen, men skal favne bredere. Delmålene ivaretar de ulike fasene i det systematiske folkehelsearbeidet (oversikt/kunnskap – planlegging – tiltak – evaluering) og programmets fokus på psykisk helse, livskvalitet og rusmiddelforebygging. I noen av delmålene ligger integrering av psykisk helse, livskvalitet og godt rusmiddelforebyggende arbeid implisitt i målet, i andre nevnes dette eksplisitt. I milepælene og aktivitetene som skal utformes vil programmets fokus på psykisk helse, livskvalitet og rusmiddelforebyggende arbeid synliggjøres/konkretiseres.

Innspill fra kommunesektoren

For at programarbeidet skal treffe kommunenes behov for støtte til videreutvikling av folkehelsearbeidet ber vi om innspill fra kommunenivået. Innspillene skal brukes i arbeidet med å fastsette milepæler og aktiviteter. Innspillene gis i form av å svare på spørsmålene som fremkommer under, og som er knyttet til hvert av de syv delmålene. I spørsmålene er det satt inn noen *eksempler* på støttende aktiviteter. Disse er ment som hjelp til å forklare spørsmålene. Svarene kan gjerne omfatte andre aktiviteter. Det er ønskelig med korte svar. Bruk gjerne dette dokumentet og skriv inn svar til spørsmålene under. Fylkeskommunene sørger for å få innspill fra kommunene og å formidle disse videre til Helsedirektoratet **Frist: 1. juni 2019.**

¹ De fem elementene er: 1) Kunnskapsbasert utvikling av tiltak i kommunene, 2) Kompetansestøtte og erfaringsspredning på tvers av kommuner og fylker, 3) Videreutvikling og implementering av styringsdata, 4) Styrket samarbeid mellom aktører og 5) Samordning av statlige føringer rettet mot kommunene.

Mål for det langsiktige arbeidet i Program for folkehelsearbeid i kommunene:

Kommunene har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, og integrert psykisk helse og rusmiddelforebygging som del av dette.

Delmål 1: Kommunene har økt kunnskap og kompetanse om faktorer som har betydning for befolkningens psykiske helse og bruk av rusmidler.

Spørsmål:

- Hva slags type støtte (for eksempel rapporter, diskusjonsarenaer, kurs, nettressurser, andre kompetansetiltak etc.) trenger kommunene for å kunne vurdere behov og innsats for å fremme innbyggernes psykiske helse og for å få til et godt rusmiddelforebyggende arbeid?

Delmål 2: Kommunene har tilgang til og bruker relevante styringsdata som gir oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer.

Spørsmål:

- Hvilke nye data trenger kommunen for å kunne utvikle bedre kunnskapsgrunnlag med relevans for arbeidet med psykisk helse, livskvalitet og rusmiddelforebygging?
- Hva kan gjøres med tanke på enklere tilgang til data for kommunene (for eksempel mer/bedre nasjonal statistikk, økt kompetanse på metoder for innhenting og vurdering av lokal informasjon etc.)?

Delmål 3: Kommunene har, utfra det lokale utfordringsbildet, definert og prioritert sitt folkehelsearbeid som del av planprosessene.

Spørsmål:

- Hva er utfordringene mht. å fastsette mål og prioritere folkehelsearbeidet i kommunale planer?
- Hva slags støtte (for eksempel veiledning i bruk av kunnskapsgrunnlaget i planlegging, i gjennomføring av helsekonsekvensutredning, i prioriteringskriterier etc.) trengs for at kommunens folkehelseutfordringer synliggjøres og prioriteres i kommunens planer, helt frem til og med økonomiplanen?

Delmål 4: Kommunene har implementert kunnskapsbaserte tiltak i tråd med mål i kommuneplaner.

Spørsmål:

- Hva er utfordringene mht. å implementere kunnskapsbaserte tiltak?
- Hva slags støtte (for eksempel veiledning når det gjelder effektive tiltak, prosjektledelse-/implementeringskompetanse etc.) trengs for at kommunen får implementert kunnskapsbaserte tiltak i tråd med mål i kommuneplaner?

Delmål 5: Kommunene har etablert rutiner for læring og forbedring i folkehelsearbeidet.

Spørsmål:

- Hva er utfordringene mht. læring og forbedring som del av et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid?
- Hva slags støtte (for eksempel veiledning i verktøy og metoder etc.) trengs for at din kommune får etablert rutiner for læring og forbedring i folkehelsearbeidet?

Delmål 6: Kommunene er styrket som aktør i folkehelseforskning.

Spørsmål:

- Hva er utfordringene mht. å få kommunen til å være en sentral aktør i folkehelseforskning?
- Hva slags støtte (for eksempel økt kunnskap om samarbeid med FoU-miljøer, bestillerkompetanse etc.) trengs for at din kommune blir styrket som aktør i folkehelseforskning?

Delmål 7: Statlige strukturer og virkemidler med relevans for psykisk helse og rusmiddelforebygging er bedre koordinert mot kommunesektoren.

Spørsmål:

- Hva er utfordringene for kommunen mht. manglende statlig koordinering?
- Hva er særlig viktig å samordne for å fremme psykisk helse og rusmiddelforebygging?

Andre kommentarer?